

SŁUŻEBNOŚĆ PRZESYŁU W PRAKTYCE

**na przykładzie przedsiębiorstw
wodociągowo-kanalizacyjnych**

redakcja naukowa Bartosz Rakoczy

Barbara Boniecka, Jędrzej Bujny
Bartłomiej Jankowski, Mikołaj Maśliński
Bartosz Rakoczy, Switłana Szewczuk

Wolters Kluwer

SŁUŻEBNOŚĆ PRZESYŁU W PRAKTYCE

na przykładzie przedsiębiorstw
wodociągowo-kanalizacyjnych

redakcja naukowa Bartosz Rakoczy

Barbara Boniecka, Jędrzej Bujny
Bartłomiej Jankowski, Mikołaj Maśliński
Bartosz Rakoczy, Switłana Szewczuk

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

Wolters Kluwer

WARSZAWA 2017

Stan prawny na 15 kwietnia 2017 r.

Recenzent

Dr hab. Ewa Katarzyna Czech, prof. UwB

Wydawca

Grzegorz Jarecki

Redaktor prowadzący

Grażyna Polkowska-Nowak

Opracowanie redakcyjne

Michał Dymiński

Łamanie

Wolters Kluwer Polska

Poszczególne części napisali:

Barbara Boniecka – rozdział III

Jędrzej Bujny, Mikołaj Maśliński – rozdział I

Bartłomiej Jankowski – rozdział II

Bartosz Rakoczy – Wstęp, rozdział V, Zakończenie

Switłana Szewczuk – rozdział IV

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

prawolubni

SZANUJMY PRAWO I WŁASNOŚĆ
Więcej na www.legalnakultura.pl
POLSKA IZBA KSIĄŻKI

© Copyright by

Wolters Kluwer Polska SA, 2017

ISBN: 978-83-8107-451-3

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 22 535 82 19

e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	9
Wstęp	11
Podziękowania	15
Rozdział I	
Zagadnienia wprowadzające	17
1. Pojęcie służebności przesyłu	20
2. Sposoby nabycia i ustanowienia służebności przesyłu	26
2.1. Ustanowienie służebności przesyłu w drodze umowy	26
2.2. Ustanowienie służebności przesyłu na podstawie orzeczenia sądu	29
2.3. Nabycie służebności przesyłu w wyniku zasiedzenia	33
2.4. Powstanie służebności przesyłu w drodze decyzji administracyjnej	40
3. Przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne jako przedsiębiorca, na rzecz którego ustanawia się służebność przesyłu	42
3.1. Pojęcie przedsiębiorstwa wodociągowo- -kanalizacyjnego	47
3.2. Przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne jako przedsiębiorca	48
3.3. Przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne jako gminna jednostka organizacyjna	51

Rozdział II

Prawo własności urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych jako przesłanka ustanowienia służebności przesyłu	56
1. Urządzenia wodociągowe i urządzenia kanalizacyjne jako urządzenia w rozumieniu art. 49 § 1 k.c.	56
2. Sposoby nabycia własności urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych	73
3. Znaczenie zamiaru wybudowania urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych jako przesłanki umożliwiającej ustanowienie służebności przesyłu	88
4. Ustalanie prawa własności urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych a rola rzeczoznawcy majątkowego	95

Rozdział III

Ustalanie wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu	100
1. Fakultatywność i obligatoryjność określenia wynagrodzenia	100
2. Parametry wpływające na wysokość wynagrodzenia	103
3. Metody ustalania wysokości wynagrodzenia	111
4. Rola rzeczoznawcy majątkowego przy ustalaniu wynagrodzenia	117

Rozdział IV

Treść, sposób i zakres służebności przesyłu	121
1. Pojęcie treści, sposobu i zakresu służebności przesyłu	121
2. Znaczenie tzw. pasa ochronnego	136
3. Sposoby ustalania szerokości tzw. pasa ochronnego	150
4. Rola biegłego przy ustalaniu szerokości pasa ochronnego	157

Rozdział V

Zagadnienia procesowe ustanowienia służebności przesyłu	166
1. Ciężar dowodu w postępowaniu o ustanowienie służebności przesyłu	166
2. Uczestnicy postępowania o ustanowienie służebności przesyłu	183
3. Przebieg postępowania nieprocesowego	186

4. Środki dowodowe	197
5. Powództwo o złożenie określonego oświadczenia woli jako konsekwencja zawarcia umowy przedwstępnej o ustanowienie służebności przesyłu	204
Zakończenie	213
Bibliografia	217

WYKAZ SKRÓTÓW

Akty prawne

- k.c. – ustawa z 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 2017 r. poz. 459)
- k.p.c. – ustawa z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2016 r. poz. 1822 ze zm.)
- k.s.h. – ustawa z 15.09.2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz.U. z 2016 r. poz. 1578 ze zm.)
- pr. bud. – ustawa z 7.07.1994 r. – Prawo budowlane (Dz.U. z 2016 r. poz. 290 ze zm.)
- u.g.k. – ustawa z 20.12.1996 r. o gospodarce komunalnej (Dz.U. z 2016 r. poz. 573 ze zm.)
- u.g.n. – ustawa z 21.08.1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. z 2016 r. poz. 2147 ze zm.)
- u.l. – ustawa z 28.09.1991 r. o lasach (Dz.U. z 2015 r. poz. 2100 ze zm.)
- u.p.z.p. – ustawa z 27.03.2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2016 r. poz. 778 ze zm.)
- u.s.d.g. – ustawa z 2.07.2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1829 ze zm.)
- u.s.g. – ustawa z 8.03.1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2016 r. poz. 446 ze zm.)
- u.z.z.w. – ustawa z 7.06.2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz.U. z 2015 r. poz. 139 ze zm.)

Organy orzekające

NSA	–	Naczelnny Sąd Administracyjny
SA	–	sąd apelacyjny
SN	–	Sąd Najwyższy
SO	–	sąd okręgowy
TK	–	Trybunał Konstytucyjny
WSA	–	wojewódzki sąd administracyjny

Czasopisma

Biul. SN	–	Biuletyn Sądu Najwyższego
GSP	–	Gdańskie Studia Prawnicze
M. Praw.	–	Monitor Prawniczy
OSNC	–	Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Cywilna
OSP	–	Orzecznictwo Sądów Polskich
OTK	–	Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego

WSTĘP

Problematyka służebności przesyłu cieszy się w piśmiennictwie nie-
słabnącym zainteresowaniem. Wynika to, po pierwsze, z tego, że jest
to ciągle nowa instytucja w prawie cywilnym, a po drugie, z tego, że ma
bardzo duże przełożenie praktyczne i to zarówno z punktu widzenia
ochrony prawa własności, jak i z punktu widzenia przedsiębiorców
przesyłowych.

Duża liczba orzeczeń, które zapadają na tle przepisów o służebności
przesyłu, dowodzi nie tylko tego, że jest to instytucja prawa cywilnego,
szeroko wykorzystywana, ale świadczy również o tym, że budzi ona
wiele kontrowersji i wątpliwości. Zagadnieniom służebności przesyłu
poświęcono sporo opracowań, także o charakterze monograficznym.
Wskazać tutaj należy przede wszystkim na monografię P. Lewandow-
skiego. Kwestie te rozważali w swoich opracowaniach również m.in.
G. Wierciński i M. Balwicka-Szczyrba. Jedynie dla porządku wskażę
publikacje mojego autorstwa.

Opracowania te mają tę wspólną cechę, że przyjmują za punkt wyjścia
instytucję służebności przesyłu. Rozważane są różnego rodzaju aspekty
naukowe i niuanse w konstrukcji jurystycznej tejże służebności. Od-
czuwalny jest jednak brak monografii, która wprawdzie zajmowałaby
się służebnością przesyłu, ale czyniłaby to, przyjmując za punkt wyjścia
określoną kategorię podmiotów, na rzecz których taka służebność jest
ustanawiana. Dopóki prowadzi się rozważania, u podstaw których leżą
przepisy Kodeksu cywilnego o służebności przesyłu, dopóty kategory-
zacja przedsiębiorców przesyłowych nie odgrywa istotnej roli. Ow-

szem, w przywołanych wyżej publikacjach nie tylko dostrzeżono te różnice, ale też poddano je badaniu naukowemu. Ciągłe jednak różnice między przedsiębiorcami przesyłowymi w tych opracowaniach mają charakter drugorzędny.

Taki stan piśmiennictwa skłonił autorów tej monografii do przeanalizowania problematyki służebności przesyłu, ale tylko z punktu widzenia jednego typu przedsiębiorców przesyłowych, jakimi są przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne. W odróżnieniu od przedsiębiorstw energetycznych, ciepłowniczych lub zajmujących się dostawą gazu liczba przedsiębiorców wodociągowo-kanalizacyjnych jest duża. Odrębne potraktowanie zagadnień służebności przesyłu z punktu widzenia tychże przedsiębiorców jest w pełni uzasadnione.

Monografia ta ma zatem na celu dokonanie analizy służebności przesyłu, ale tylko w odniesieniu do przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych. Dodatkowo jej zadaniem jest wskazanie i analiza teoretycznych podstaw tego zagadnienia, jak również zaproponowanie pragmatycznych rozwiązań będących wynikiem doświadczeń procesowych i pozaprocessowych autorów. Monografia nawiązuje do dotychczasowego dorobku piśmiennictwa i orzecznictwa w ten sposób, że koncentruje się wyłącznie na tych kwestiach, które z punktu widzenia przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych mają charakter najistotniejszy. Autorzy monografii dokonali więc selekcji problemów, wybierając pięć najistotniejszych zagadnień.

Wyselekcjonowanie tych zagadnień determinuje też układ pracy i jej podział na rozdziały. Każde z nich jest bowiem odrębnie omówione w ramach rozdziału.

Rozdział 1 dotyczy ogólnych zagadnień związanych ze służebnością przesyłu. Autor wskazuje w nim podstawowe cechy tego ograniczonego prawa rzeczowego. Określa przesłanki ustanowienia służebności przesyłu in genere, diagnozuje również podstawowe problemy praktyczne, które pojawiają się w związku z kreacją tego ograniczonego prawa rzeczowego. Rozdział ten stanowi więc wprowadzenie do dalszych, bardziej szczegółowych wywodów.

W rozdziałach 2, 3 i 4 rozważane są trzy podstawowe kwestie związane z ustanawianiem służebności przesyłu w postępowaniu cywilnym, wynikające z doświadczeń i praktyki przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych. Najistotniejsze zagadnienia koncentrują się zatem na problemach wyliczania wynagrodzenia i ustalania sposobu jego zapłaty, określania i wyznaczania pasa oraz kwestiach związanych ze statusem prawnym urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych. Autorzy poszczególnych rozdziałów najpierw zakreślają obszar problematyczny i identyfikują szczegółowe zagadnienia, a następnie proponują praktyczne rozwiązania występujących w praktyce problemów.

Wreszcie ostatni rozdział dotyczy wyłącznie zagadnień procesowych. Rozważane są w nim kwestie związane z przebiegiem postępowania, treścią wniosku, orzeczeniami, jakie mogą zapaść w postępowaniu, i wreszcie konkurencyjnością wniosku o ustanowienie służebności przesyłu oraz powództwa o złożenie stosownego oświadczenia woli.

Podstawowym źródłem prawa jest ustawa z 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 2017 r. poz. 459). Z uwagi na zawężenie badanej problematyki tylko do praktyki przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych szczególnie znaczenia nabiera ustawa z 7.06.2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz.U. z 2015 r. poz. 139 ze zm.). Podnoszone zagadnienia procesowe wymagają również analizy przepisów ustawy z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2016 r. poz. 1822 ze zm.). W monografii zostaną wykorzystane nie tylko wyżej wskazywane opracowania dotyczące służebności przesyłu, ale również literatura dotycząca działalności przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych oraz literatura dotycząca prawa procesowego.

Podstawowa metoda naukowo-badawcza wykorzystywana w literaturze jest metodą formalno-dogmatyczną z niewielkim udziałem metody historycznej. Dominującym sposobem wykładni stosowanej w ramach metody formalno-dogmatycznej jest wykładnia językowa, choć w niektórych przypadkach autorzy wskazują, że ten rodzaj wykładni prowadzi do niezadowolających wyników, co uzasadnia zastoso-

wanie wykładni celowościowej. Praca uwzględnia stan prawny oraz stan literatury na dzień 15 kwietnia 2017 r.

W imieniu Autorów składam także najserdeczniejsze podziękowania Pani Prezes Izby Gospodarczej „Wodociągi Polskie”, Dorocie Jakuta, za życzliwe wsparcie inicjatywy wydawniczej, opiekę i zaangażowanie w powstanie tej publikacji.

Bartosz Rakoczy

PODZIĘKOWANIA

Serdecznie dziękuję Autorom, a także członkom zespołu opracowującego problematykę służebności przesyłu, w osobach: r.pr. Anna Kozłowska, Wodociągi Białostockie Sp. z o.o. Białystok, r.pr. Jolanta Krawczyk, Wodociągi Kieleckie Sp. z o.o. Kielce, dr Tadeusz Rzepecki, Przewodniczący Rady Izby Gospodarczej Wodociągi Polskie, Prezes Zarządu Tarnowskich Wodociągów Sp. z o.o., Tarnów, Dorota Smok, Aquanet Sp. z o.o. Poznań, Piotr Sokołowski, Prezes Zarządu Wodociągów Białostockich Sp. z o.o., Białystok, adw. Paweł Sikorski, ekspert IGWP.

Izba Gospodarcza Wodociągi Polskie z żywym zainteresowaniem śledzi funkcjonowanie służebności przesyłu w praktyce i reaguje na każdy związany z tym problem. Działania Izby nie ograniczają się, jak widać, jedynie do kwestii stricte legislacyjnych, ale obejmują również szerokie piśmiennictwo, czego dowodem jest ta monografia.

*Dorota Jakuta
Prezes Izby Gospodarczej „Wodociągi Polskie”*

Rozdział I

ZAGADNIENIA WPROWADZAJĄCE

Konstrukcja prawna służebności przesyłu została wprowadzona do Kodeksu cywilnego¹ ustawą z 30.05.2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw². Wspomniana nowelizacja stanowiła próbę załagodzenia konfliktów, jakie powstają między przedsiębiorcami sieciowymi a właścicielami nieruchomości w związku z budową i eksploatacją urządzeń wskazanych w art. 49 § 1 k.c. Mowa tutaj o urządzeniach służących do doprowadzania lub odprowadzania płynów, pary, gazu i energii elektrycznej oraz innych urządzeniach podobnych. Choć ustawodawca nie był w stanie pogodzić interesów przedsiębiorców sieciowych oraz właścicieli nieruchomości, to jednak dał im instrument prawny, który uzupełnił dotychczasową lukę legislacyjną³.

Przyjęta konstrukcja odwołuje się do rozwiązań obowiązujących na mocy dekretu z 11.10.1946 r. – Prawo rzeczowe⁴. Zgodnie z art. 175 Prawa rzeczowego służebność mogła być ustanowiona także na rzecz kaźdoczesnego właściciela oznaczonego przedsiębiorstwa. Do takiej służebności stosowane były odpowiednio przepisy o służebności grunтовой. Powyższe regulacje nie zostały jednak przyjęte w Kodeksie cywilnym z 1964 r. i tym samym w okresie od 1.01.1965 r. do 3.08.2008 r.

¹ Ustawa z 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 2017 r. poz. 459).

² Dz.U. poz. 731.

³ P. Lewandowski, *Służebność przesyłu w prawie polskim*, Warszawa 2014, s. 11–12.

⁴ Dz.U. poz. 319 ze zm.

Kodeks cywilny dopuszczał wyłącznie ustanowienie służebności gruntowych lub osobistych. Jednocześnie nie zawierał on odpowiednika art. 175 Prawa rzeczowego⁵. Niemniej jednak przedsiębiorca przesyłowy, chcąc posadzić na cudzym gruncie urządzenie, o których mowa w art. 49 k.c., musiał dysponować stosownym uprawnieniem, które potocznie określa się mianem tytułu prawnego⁶. Wobec powyższego do 2008 r. podstawowym (cywilistycznym) źródłem uzyskania przez przedsiębiorcę przesyłowego uprawnień do ingerencji na cudzym gruncie była odpowiednia umowa zawierana z właścicielem lub użytkownikiem wieczystym. W jej ramach strony stosowały takie rozwiązania prawne, jak: sprzedaż, ustanowienie użytkowania, służebności, najmu, leasing⁷.

W nowelizacji Kodeksu cywilnego z 30.05.2008 r. ustawodawca stwierdził, że spośród dostępnych tytułów prawnych najbardziej przydatne w realizacji celów związanych z funkcjonowaniem urządzeń przesyłowych jest ustanowienie służebności. Konieczne okazało się jednak stworzenie nowego rodzaju służebności, gdyż konstrukcja służebności gruntowej, przewidziana w art. 285 k.c., nie odpowiadała na potrzeby związane z ustanowieniem służebności przesyłu. Służebność gruntowa zakłada bowiem obciążenie nieruchomości, przy czym może ona mieć

⁵ Uchwała SN z 8.04.2014 r., III CZP 87/13, OSNC 2014/7–8, poz. 68.

⁶ W okresie PRL dochodziło do wielu nadużyć w tym zakresie. Przedsiębiorstwa państwowe wielokrotnie wkraczały na cudze nieruchomości w celu montażu urządzeń przesyłowych, bez jakiegokolwiek uprzedzenia właścicieli – zob. B. Rakoczy, *Służebność przesyłu w praktyce*, Warszawa 2012, s. 154–155. Ponadto w okresie PRL odrębnym tytułem prawnym do korzystania przez przedsiębiorstwa przesyłowe z cudzych nieruchomości była decyzja administracyjna wydawana na podstawie art. 35 ust. 1 ustawy z 12.03.1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości (Dz.U. z 1974 r. poz. 64 ze zm.). W późniejszym okresie decyzja o podobnym charakterze była wydawana na podstawie art. 70 ust. 1 ustawy z 29.04.1985 r. o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości (Dz.U. z 1991 r. poz. 127 ze zm.) oraz art. 124 ust. 1 ustawy z 21.08.1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. z 2016 r. poz. 2147 ze zm.). Więcej na ten temat zob. uchwała SN z 8.04.2014 r., III CZP 87/13, OSNC 2014/7–8, poz. 68.

⁷ Uzasadnienie projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw, VI kadencja, druk sejm. nr 81.

na celu jedynie zwiększenie użyteczności nieruchomości władnącej. Spełnienie tych wymagań przy służebności przesyłu nie było możliwe⁸.

W konsekwencji ustawodawca uznał za celowe wprowadzenie do Kodeksu cywilnego, obok służebności gruntowych i osobistych, trzeciego rodzaju służebności, tj. służebności przesyłu. P. Lewandowski stawia jednak pytanie, czy wskazana ingerencja była w ogóle konieczna. Jak podkreślił wspomniany autor, stan prawny obowiązujący przed dniem wejścia w życie ustawy z 30.05.2008 r. umożliwiał obciążenie nieruchomości służebnością gruntową odpowiadającą swą treścią służebności przesyłu⁹. Powyższe stanowisko potwierdza przywołana przez P. Lewandowskiego linia orzecznicza, a przede wszystkim uchwała Sądu Najwyższego z 17.01.2003 r., w której Sąd jednoznacznie uznał za dopuszczalne umowne ustanowienie służebności gruntowej na rzecz przedsiębiorstwa sieciowego¹⁰. Pogląd ten nie był jednak powszechnie akceptowany¹¹. Otóż w doktrynie prowadzono ożywioną dyskusję na temat dopuszczalności ustanawiania służebności gruntowych, które umożliwiały korzystanie z nieruchomości w celu instalacji i eksploatacji tzw. urządzeń przesyłowych¹².

Na tle powyższych rozważań warto wskazać stanowisko K. Zaradkiewicza, który podkreśla, że „bezpośrednim celem gospodarczym służebności przesyłu było zapewnienie prawnorzecowego instrumentu korzystania przez przedsiębiorców przesyłowych z cudzych nieruchomości, który jako skuteczny *erga omnes* i niepodlegający zniesieniu wyłącznie z woli właściciela daje trwałe i stabilne władztwo nad cudzą rzeczą”¹³. Powstaje jednak pytanie o efektywność wprowadzonego instrumentu. Zdaniem P. Lewandowskiego „brak regulacji problemów faktycznych wynikających z prowadzenia inwestycji infrastruktural-

⁸ Uzasadnienie projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw, VI kadencja, druk sejm. nr 81.

⁹ P. Lewandowski, *Służebność...*, s. 13.

¹⁰ Zob. uchwała SN z 17.01.2003 r., III CZP 79/02, OSNC 2003/11, poz. 142.

¹¹ Zob. E. Gniewek, *Glosa do uchwały SN z 17.01.2003 r., III CZP 79/02*, „Rejent” 2003/5, poz. 149.

¹² K. Zaradkiewicz, *Komentarz do art. 305¹ k.c. [w:] Kodeks cywilny*, t. 1, *Komentarz. Art. 1–449¹⁰*, red. K. Pietrzykowski, Warszawa 2015, nb 3.

¹³ K. Zaradkiewicz, *Komentarz...*, nb. 1.

Tematyka urzędzeń wodociągowych i kanalizacyjnych obejmuje wiele złożonych kwestii normatywnych i technicznych. Autorzy opracowania identyfikują podstawowe problemy służebności przesyłu, proponują kierunki ich rozwiązania, a także koncentrują się na problemach związanych z ustanawianiem służebności przesyłu na rzecz przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych.

Publikacja uwzględnia specyfikę przedsiębiorcy, na rzecz którego służebność przesyłu jest ustanawiana, jak również charakter urzędzeń przesyłowych, które są lub będą posadowione na nieruchomości. Omówiono w niej m.in.:

- sposoby nabycia i ustanowienia służebności przesyłu,
- ustalanie wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu,
- znaczenie tzw. pasa służebności,
- ciężar dowodu w postępowaniu o ustanowienie służebności przesyłu.

Książka przeznaczona jest przede wszystkim dla radców prawnych, adwokatów, sędziów, notariuszy, prokuratorów i rzeczoznawców majątkowych. Jej czytelnikami mogą być także teoretycy zajmujący się istotą prawa rzeczowego i służebnością przesyłu oraz praktycy, m.in. pracownicy przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych.

ISBN 978-83-8107-451-3

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA 801 04 45 45, FAX 22 535 80 01
ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL
WWW.PROFINFO.PL